

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑) ศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา ๒) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ๓) ศึกษาแนวทางการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ กับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๓๐๐ คน จำแนกเป็น ผู้บริหารจำนวน ๓๐ คน และครู จำนวน ๒๗๐ คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๖๙ คน จำแนกเป็น ผู้บริหารจำนวน ๒๒ คน และครู จำนวน ๑๔๗ คน

ในการดำเนินการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง ๐.๖๐ ถึง ๑.๐๐ และมีค่าความเชื่อมั่น ๐.๙๗ เก็บแบบสอบถามได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างทุกฉบับ ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน ๑๖๙ ชุด คิดเป็นร้อยละเก้าสิบแปด และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบความแตกต่างทางสถิติโดยใช้ t-test และ F-test แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษา ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการวิจัย ดังนี้

๕.๑.๑ ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเมตตา รองลงมา คือ ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา และด้านกรุณาตามลำดับ

๕.๑.๒ การเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการศึกษา

๕.๑.๒.๑ ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยครูมีค่าเฉลี่ยการรับรู้สูงกว่าผู้บริหาร

๕.๑.๒.๒ ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

๕.๑.๓ การเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๒ อภิปรายผล

ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัด สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาทุกแห่งได้นำหลักพรหมวิหาร ๔ มาใช้ในการบริหารงาน ซึ่งพรหมวิหาร หมายถึง ธรรมของพรหมหรือของท่านผู้เป็นใหญ่ พรหมวิหารเป็นหลักธรรมสำคัญทุกคน เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์ ซึ่งหลักพรหมวิหาร ๔ ได้รับการพิสูจน์จากผู้เชี่ยวชาญทางด้าน ภาวะผู้นำหลาย ๆ ท่านว่าเป็นหลักธรรมที่ผู้นำควรศึกษา และยึดถือเป็นอันดับแรกและสามารถนำหลักธรรมนี้ไปปฏิบัติได้อย่างเห็นผล ซึ่งสอดคล้องกับ

๕.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูกับผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบแตกต่างกัน โดยครูเป็นผู้ปฏิบัติถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ในฐานะผู้ปฏิบัติก็จะเห็นและได้สัมผัสกับสภาพการดำเนินงาน จึงมีมุมมองและวิธีคิดในลักษณะของผู้ลงมือกระทำ ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานของสถานศึกษา มีหน้าที่บริหารงานในภาพรวมของสถานศึกษา เพื่อผลการดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา ก็จะมีรูปแบบและวิธีการคิดอีกแบบหนึ่ง จึงทำให้ทั้งครูและผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธีรวัฒน์ ธีรวิโส (พิศจาร) ที่ได้ศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารสวนตำบลใน อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ตามหลักพรหมวิหาร ๔ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารสวนตำบลในอำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ตามหลักพรหมวิหาร ๔ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน^{๑๒๐}

๕.๒.๓ ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูที่มีการศึกษาแตกต่างกันต่างรับรู้ถึงคุณค่าและประโยชน์ของการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารงาน จึงส่งผลให้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูภัทรธรรมคุณ** ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔ โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔ โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน^{๑๒๑}

๕.๒.๔ ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่าอาจมีมุมมอง ความคิด หรือการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารงานของสถานศึกษาแตกต่างจากบุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า เพราะด้วยข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาในการปฏิบัติงาน อนึ่งบุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานมากย่อมบ่งบอกถึงการมีระยะเวลาปฏิบัติงานมากกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีรับรู้ถึงสภาพการบริหารงานในสถานศึกษามากกว่าบุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

๕.๓.๑.๑ จากผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา ด้านกรุณา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย ทั้งนี้ผู้บริหารควรตระหนักถึงความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน ปฏิบัติตนอย่างเป็นกัลยาณมิตรกับครูทุกคน โดยการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน การให้คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ การให้ความช่วยเหลือบุคลากรตามกำลังความสามารถ การจัดสวัสดิการภายในสถานศึกษาเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน การยึดหลักความโปร่งใสและชอบธรรมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน การแจ้งสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับหลังจากการลาออก การบริจาคทรัพย์สิ่งของเพื่อกิจกรรมส่วนรวมตามความเหมาะสม พร้อมทั้งมีความเป็นกันเองและเปิดโอกาสให้เข้าพบและพูดคุยเพื่อรับทราบปัญหาเป็นรายบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน

^{๑๒๑} พระครูภัทรธรรมคุณ, “การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔ โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

๕.๓.๒.๑ ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา

๕.๓.๒.๒ ควรศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ กับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา

๕.๓.๒.๓ ควรศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครราชสีมา